

Cho đến nay Dự thảo "Pháp lệnh luật sư" đã qua nhiều lần đưa ra góp ý, sửa chữa, bổ sung. Và dự thảo đưa ra tham khảo ý kiến từ ngày 14.1.1997 là dự thảo lần thứ 9. Dự thảo "Pháp lệnh luật sư" này gồm có 7 chương, 49 điều, với cấu trúc nội dung như sau:

Chương I: Những qui định chung, gồm 7 điều, với các nội dung chung về luật sư, nguyên tắc và hình thức hành nghề của luật sư, tổ chức xã hội nghề nghiệp của luật sư, quản lý và giám sát hoạt động của luật sư.

Chương II: Luật sư, gồm 9 điều, với các nội dung về: Điều kiện công nhận luật sư, vấn đề không kiêm nhiệm, thủ tục công nhận luật sư, thể luật sư, phạm vi hành nghề luật sư, quyền và nghĩa vụ của luật sư khi hành nghề, quan hệ của luật sư với khách hàng.

Chương III: Văn phòng luật sư, gồm 20 điều, với các qui định chung

đối với cá nhân, tổ chức hành nghề luật sư trái phép, đối với vi phạm của văn phòng luật sư và quyền khiếu nại tố cáo của cá nhân công dân, tổ chức đối với hành vi vi phạm của luật sư, của văn phòng luật sư và ngược lại, quyền của luật sư, văn phòng luật sư được khiếu nại, tố cáo hành vi vi phạm của các cơ quan, tổ chức v.v...

Chương VII: Về "điều khoản thi hành", gồm có 3 điều qui định các vấn đề về chuyển từ Pháp lệnh luật sư hiện hành ban hành ngày 18.12.1987 đến pháp lệnh mới khi được ban hành, các hướng dẫn thi hành và hiệu lực thi hành.

Qua nhiều ý kiến thảo luận góp ý ở nhiều địa phương nhiều ngành, đặc biệt ở các hội luật gia, đoàn luật sư, nói chung vẫn còn nhiều ý kiến khác nhau, nhưng đa số ý kiến đóng góp tập trung vào những vấn đề và những đánh giá nhận xét như sau:

1. Việc ban hành mới văn bản pháp luật cho hoạt động luật sư trong

quá nhiều sự ràng buộc không hợp lý đối với loại ngành nghề đặc biệt này.

2. Dự thảo "Pháp lệnh luật sư" mặc dù qua 8 lần tham gia đóng góp ý kiến của nhiều nơi, nhiều ngành vẫn chưa thấy Ủy ban dự thảo bổ sung, sửa chữa gì đáng kể. Dự thảo "Pháp lệnh luật sư" lần thứ 9 đưa ra lấy ý kiến thêm hiện nay vẫn không mấy thay đổi qua ý kiến đóng góp phong phú của nhiều ngành, nhiều địa phương nhất là ý kiến của các luật gia, luật sư. Cho nên cũng có nhiều ý kiến bày tỏ sự thất vọng về dự thảo lần thứ 9 này và có nhiều kiến nghị hoàn ban hành pháp lệnh luật sư mới, mà cần một thời điểm chín mùi để thông qua Quốc hội ban hành "Luật về tổ chức và hoạt động của luật sư" cũng như luật về tổ chức hoạt động của ngành tòa án, ngành kiểm sát nhân dân đã có hiện nay vậy. Theo một số ý kiến, thì đã có "Pháp lệnh tổ chức luật sư" ngày 18.12.1987 rồi, không cần ban hành thêm pháp lệnh nữa, mà nên mạnh dạn soạn thảo luật thông qua Quốc hội để đảm bảo tính pháp lý cao hơn, điều chỉnh đầy đủ đa dạng được nhiều mặt hoạt động của luật sư và thể hiện sự thông thoáng cần thiết của tập quán chung của ngành nghề đặc biệt như các nước trên thế giới có nền kinh tế thị trường và đảm bảo phù hợp với khung cảnh xã hội kinh tế của đất nước ta trong thời kỳ phát triển nhanh theo xu hướng hòa nhập khu vực và hòa nhập toàn cầu. Không thể biến luật sư hành nghề tự do theo luật pháp thành một loại bán công chức, với sự quản lý chặt chẽ của các cơ quan nhà nước như Bộ tư pháp, UBND tỉnh thành và của sở tư pháp địa phương được, vì không phù hợp với loại ngành nghề đặc biệt này. Nghề luật sư ngoài là một dịch vụ còn là một thiên chức bảo vệ luật pháp nữa.

3. Dự thảo "Pháp lệnh luật sư" vừa tăng cường sự quản lý quá chặt một cách không phù hợp của vai trò các cơ quan nhà nước đối với luật sư, vừa giảm nhẹ quá thấp vai trò của Đoàn luật sư, vốn là một tổ chức nghề nghiệp, một loại hội đoàn nghề nghiệp. Vai trò quản lý nhà nước ở chương V dự thảo đã lấn sân quá nhiều đến thẩm quyền hoạt động vốn có của Đoàn luật sư, vô tình thu hẹp quá nhiều phạm vi có tính tự quản của đoàn luật sư đại diện của các luật sư thành viên của mình.

4. Đi vào nghiên cứu từng chương, từng điều của dự thảo, thấy có một số ý kiến cần tham gia như sau:

Ở điều 9, khoản 1 chương II nên bỏ thói quen dùng cụm từ "cán bộ, công chức nhà nước" mà chỉ sử dụng từ "công chức nhà nước" là đầy đủ, thêm chữ "cán bộ" vừa không cần

VÀI Ý KIẾN VỀ DỰ THẢO

PHÁP LỆNH LUẬT SƯ

NGUYỄN TRƯỞNG

Hội Luật gia quận ba

về các văn phòng luật sư cá nhân, luật sư hợp danh, điều kiện thủ tục thành lập, hồ sơ xin giấy phép và các điều kiện cấp giấy phép thành lập văn phòng luật sư cá nhân, luật sư hợp danh, điều lệ của văn phòng luật sư hợp danh, thời hạn hoạt động và thủ tục tham gia hoạt động, chỉ nhánh văn phòng luật sư, quyền và nghĩa vụ của văn phòng luật sư, vấn đề thù lao và chi phí khác v.v...

Chương IV: Đoàn luật sư, gồm có 3 điều, với các nội dung về Đoàn luật sư, các cơ quan của Đoàn luật sư, quyền và nghĩa vụ của luật sư thành viên Đoàn luật sư.

Chương V: Quản lý nhà nước, gồm 3 điều, với các nội dung về nhiệm vụ, quyền hạn của Bộ tư pháp, của UBND tỉnh - TP và của Sở tư pháp.

Chương VI: Xử lý vi phạm, gồm 4 điều, với các nội dung xử lý vi phạm

giai đoạn phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần theo cơ chế thị trường và mở cửa hòa nhập như hiện nay của nước ta là cần thiết, nếu văn bản đó thể hiện sự thông thoáng, phù hợp với tập quán quốc tế về ngành nghề luật sư và hoàn chỉnh hơn Pháp lệnh luật sư hiện nay. Nhưng theo đa số ý kiến thì Dự thảo "Pháp lệnh luật sư", mặc dù tham khảo qua 8 lần trước đây, ngoại trừ qui định cởi mở trong việc cho lập văn phòng luật sư cá nhân ở các điều 17, 19, 20 chương III, nội dung dự thảo không có mấy tiến bộ thông thoáng so với "Pháp lệnh tổ chức luật sư" ngày 18.12.1987 đã được công bố ngày 30.12.1987 và nếu so với các qui định về hành nghề luật sư ở một số nước, thì vấn đề quản lý nhà nước theo dự thảo đối với luật sư là quá chặt chẽ, vô tình biến luật sư thành một loại "bán công chức" chịu

thiết vừa thừa.

Ở điều 10 khoản 2 có qui định: "Thành phần hội đồng xét chọn luật sư gồm đại diện của Bộ tư pháp, tòa án nhân dân, Đoàn luật sư, hội luật gia" thì vì tính cách hoạt động của một hội đoàn nghề nghiệp độc lập của Đoàn luật sư cần tránh quá nhiều sự can thiệp của cơ quan nhà nước và của các cơ quan khác, chỉ nên dành quyền xét chọn này cho "hội nghị toàn thể đoàn luật sư" vừa đảm bảo tính dân chủ, công bằng và tính chuyên môn nghề nghiệp, khắc phục sự chông chéo giữa quá nhiều cơ quan, hội đoàn trong việc công nhận luật sư, vì chủ yếu việc công nhận là khả năng nghề nghiệp. Và theo đề nghị, thì điều 10 khoản 3 cần viết lại như sau: *Bộ trưởng Bộ tư pháp quyết định công nhận theo danh sách đề nghị của hội nghị toàn thể Đoàn luật sư và giao cho ban chủ nhiệm Đoàn luật sư cấp thẻ chứng nhận cho luật sư*.

Điều 11 khoản 6 (về các hình thức hành nghề luật sư) có ghi "làm việc cho một tổ chức hỗ trợ pháp lý do cơ quan nhà nước có thẩm quyền thành lập với tư cách luật sư công theo qui định của chính phủ", thì nhiều ý kiến đề nghị không nên dùng cụm từ "luật sư công", mà chỉ nên gọi là "luật sư tư vấn" để đừng phát sinh biến tướng quá nhiều "luật sư công" dưới dạng "công chức nhà nước" sẽ mâu thuẫn với điều 9 dự thảo về việc qui định "không kiêm nhiệm" của luật sư đối với công chức nhà nước và các nhà quản trị doanh nghiệp.

Ở điều 14 đoạn 1 khoản d và đoạn 2 khoản d điều có các câu dự phòng cùng nội dung: "các quyền khác nếu pháp luật có qui định", nhiều ý kiến cho rằng "pháp lệnh" là một văn bản có giá trị pháp lý thấp hơn "luật" thì cần phải qui định thật cụ thể, không mở lối cho quá nhiều phát sinh theo luật pháp một cách chung chung như vậy. Mà không riêng gì ở điều 14, mà rải rác ở một vài điều khác trong dự thảo pháp lệnh đều có "câu thông" đó. Cũng từ đó, mà nhiều ý kiến cho rằng các nhà soạn thảo chưa có kinh nghiệm đầy đủ và chưa lượng định tình hình hoạt động đa dạng của "nghề luật sư" trên các lĩnh vực, nên đã dự phòng bỏ ngỏ hơi nhiều. Cũng chính từ đánh giá đó, mà có nhiều ý kiến đề nghị không nên ban hành pháp lệnh mới về luật sư, mà nên tập trung biên soạn thông qua quốc hội để ban hành trong thời gian sắp tới, tuy có chậm nhưng chắc, thực tế và đầy đủ, một văn bản "luật về tổ chức hoạt động của luật sư".

Một số ý kiến trong các cuộc thảo luận đã đề nghị thêm vào điều 14 dự thảo về "quyền của luật sư khi hành nghề" nội dung "luật sư được hưởng quyền bất khả xâm phạm khi khẩu

biện trước tòa ngoại trừ trường hợp ma lý thẩm phán, xúc phạm nhà nước hoặc vi phạm kích động gây rối tại tòa trong phiên xử."

Ở điều 16 và các điều tiếp theo trong dự thảo pháp lệnh có sử dụng từ "khách hàng", nhiều ý kiến các luật sư đề nghị là nên thay bằng từ "thân chủ" là một loại "khách hàng đặc biệt" của luật sư chứ không như các khách hàng thông thường "thuận mua vừa bán" trên thị trường mà thiên chức của luật sư là phải bảo vệ quyền lợi "thân chủ" như bảo vệ chính quyền lợi của mình, vì luật sư nhận bào chữa cho bị can, bị cáo trước tòa không phải hoàn toàn vì tiền, mà còn vì trách nhiệm trước xã hội, trước con người như một đạo đức phải có. Mặc dù khi nhận bào chữa, luật sư được hưởng thù lao thỏa đáng, nhưng luật sư trong hành động bảo vệ thân chủ của mình hoàn toàn không phải vì động cơ tiền bạc, quyền lợi.

Trong chương III: "Văn phòng luật sư" dự thảo pháp lệnh đề cập khá kỹ, khá đầy đủ về các loại văn phòng luật sư cá nhân, văn phòng luật sư hợp danh, các điều kiện và thủ tục thành lập, cả vấn đề thù lao của luật sư v.v... nhưng theo nhiều ý kiến phân tích thì hoạt động luật sư ở các nước trên thế giới hiện nay rất đa dạng và đã tiến xa ra khỏi phạm vi của một văn phòng, phạm vi biên giới của một quốc gia. Mà như phát biểu của đồng chí Trương Tấn Sang, ủy viên Bộ chính trị, Bí thư thành ủy TP.HCM trong buổi tổng kết năm tại Đoàn luật sư thành phố với đại ý là đội ngũ luật sư không những cần phải tăng thêm về số lượng để đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế của đất nước, của thành phố mà còn cần nâng cao năng lực để đủ sức hoạt động ở cả địa bàn nước ngoài, làm tư vấn luật pháp cho các đoàn doanh nhân VN đi hoạt động

kinh doanh ở các thị trường nước ngoài. Cho nên phải nói trong thế giới phát triển ngày nay, hoạt động của luật sư mang tính chủ động cao và hoạt động trên một diện rất rộng, rất phong phú, ra khỏi phạm vi bó hẹp của một "pháp nhân" dạng văn phòng luật sư cá nhân hay văn phòng luật sư hợp danh.

Trên đây là một số ý kiến đóng góp vào Dự thảo "Pháp lệnh luật sư" (dự thảo lần thứ 9) đang được tiếp tục đưa ra tham khảo ý kiến các địa phương, các ngành nhất là trong giới luật gia, luật sư để bổ sung hoàn chỉnh trình Quốc hội thông qua và công bố. Nhưng như đã phân tích trên, qua nhiều ý kiến đóng góp, giới luật sư vẫn mong muốn có văn bản "Luật về tổ chức hoạt động của luật sư" hoàn chỉnh, đầy đủ, cụ thể hơn và có giá trị pháp lý cao hơn là dừng lại ở mức độ pháp lý của một pháp lệnh, dù pháp lệnh mới được ban hành sau "pháp lệnh tổ chức luật sư" ngày 18.12.1987, vẫn còn nhiều thiếu sót chưa hoàn chỉnh và chưa phù hợp với tình hình thực tế của xã hội, của nền kinh tế và của yêu cầu phát triển đất nước đang đặt ra với nhiều đổi mới, thông thoáng và tiến bộ. Vậy nên chăng, theo đa số ý kiến, cần tiếp tục nghiên cứu có chiều sâu và có thực tiễn để có một văn bản luật thông qua thảo luận sâu rộng và kỹ càng tại Quốc hội để ban hành áp dụng sắp tới, dù hơi chậm trễ một chút mà hoàn chỉnh hơn, đáp ứng tốt yêu cầu thực tế của đời sống kinh tế xã hội của đất nước đặt ra trong tình hình mới, hơn là vội vã để tiếp tục ban hành một pháp lệnh còn nhiều khiếm khuyết, thiếu thực tế, chưa phù hợp và không tiến bộ gì hơn pháp lệnh 18.12.1987 để lại phải dày công tiếp tục làm luật lại nữa, vừa tốn kém vừa mất thời gian hơn ■

